Του Φοίβου Ανωγειανάκη

Μνήμη Φραντς Λιστ

Επαινοι αξίζουν στον «Ελληνικό Μουσικό Κύκλο» (ΕΜΚ), για την πρωτοβουλία του να συμβάλλει στον παγκόσμιο εορτασμό του Λιστ, με πέντε ρεσιτάλ πιάνου (175 χρόνια από τη γέννηση και 100 χρόνια από το θάνατο του συνθέτη).

Ευκαιρία σπάνια για το μουσικό κοινό της Αθήνας, που δεν γνωρίζει παρά λίγα μόνο, ελάχιστα, έργα του μεγάλου συνθέτη — ουσιαστικά το Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 1, τη Σονάτα και κάποιες Σπονδές για πιάνο και μερικά ακόμα έργα.

Στο ρεσιτάλ του ο Δημήτρης Βασιλάκης ανέλαβε να παρουσιάσει 14 έργα από την τελευταία δεκαετία της ζωής του Λιστ (1811-1886). Έργα σύντομα, γενικά, χωρίς μεγάλες δεξιοτεχνικές απαιτήσεις, που παίζονται σπάνια. Το εσωτερικό κλίμα τους ωστόσο καθώς και η ποίησή τους (προπαντός αυτή η πλευρά τους), δεν φαίνεται να άγγιξαν το νεαρό πιανίστα, που τα αντιμετώπισε με ψυχραιμία, χωρίς «χρώματα» και συχνά με αδιαφορία.

Ακόμα περισσότερο όμως ενόχλησε η τεχνική του πιανίστα. Ο Δημήτρης Βασιλάκης κάθε άλλο παρά στερείται προσόντων. Η τεχνική του ωστόσο — το απαραίτητο αυτό εργαλείο με το οποίο θα προβάλλει ή όχι τα μουσικά του οράματα — παρουσιάζει σοβαρές τεχνικές αδυναμίες. Η δαχτυλική τεχνική δεν είναι πάντα καθαρή ούτε ομοιογενής στην ηχητική της. Το πεντάλ δεν λειτουργεί πάντα σωστά: συχνά αντί να βοηθά ταλαιπωρεί το ηχητικό αποτέλεσμα. Η ηχητική ισορροπία ανάμεσα στα δυο χέρια είναι προβληματική στα μέρη εκείνα όπου το αριστερό χέρι επιμένει, αδικαιολόγητα, να επιβάλλεται στο δεξιό.

Οι ίδιες αδυναμίες ήσαν φανερές και στο δεύτερο μέρος του προγράμματος, με έργα Σοκριάμπιν (τρία «Ποέμ» εργ. 34, εργ. 32 αρ. 1 και 32 αρ. 2, «Σπουδή» εργ. 42) και Προκόφιεφ, Σονάτα αρ. 7. Το τελευταίο έργο πάντως με σαφώς καλύτερη απόδοση ως ύφος και τεχνική (Παρνασσός, 17.10.86).

Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου

Με ακόμα μεγαλύτερο έλεγχο στα εκφραστικά της μέσα και περισσότερο απελευθερωμένη από το «βάρος» της τεχνικής, η Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου αιχμαλώτισε από την πρώτη στιγμή το ακροατήριο στο πρόσφατο ρεσιτάλ της. Χωρίς να ξεχνάμε βέβαια και την ελκυστική επιλογή των έργων: Σονατίνα Ραβέλ., δυο έργα του Σοπέν (Φαντασία έργο 49 και Σονάτα αρ. 3) και ορισμένα κομμάτια από τη Συλλογή για Βίρτζιναλ του Φίλτζγουίλιαμ (16ος με 17ος αι.).

Λίγες φορές θυμόμαστε να έχουμε ακούσει τη ραβελική σονατίνα με τόση ευγένεια ήχου, σε μια ατμόσφαιρα με πολύ λεπτές διακυμάνσεις δυναμικής. Ανάλογη εκφραστική ευγένεια — κάπως συγκρατημένη όμως, γιατί; — είχε και η σονάτα του Σοπέν.

Ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον είχε η ερμηνεία των τριών(;) κομματιών από τη Συλλογή Φίτζγουίλιαμ. Θα θυμόμαστε για πολύ καιρό την ανεξαρτησία στο τραγούδι των δυο χεριών, στην αντιστικτική γραφή της μουσικής. Την προσεκτική, θαυμάσια χρησιμοποίηση του πεντάλ καθώς και την πειστική έκφραση, που ωστόσο δεν απομάκρυνε τη μελωδία από το παραδοσιακό, αυστηρό ύφος (Βρετανικό Συμβούλιο 23.10.86).

Υ.Γ.: Ειλικρινά αδυνατούμε να εννοήσουμε πώς η φράση του προγράμματος: μουσική για πληκτροφόρα όργανα (Keyboard) αποδόθηκε: για **ηλεκτρικά** όργανα, παρασύροντας έτσι τη συνέχεια του κειμένου σ' ένα χωρίς προηγούμενο μεταφραστικό μαργαρίτη.

Κωνσταντίνος Νικολόπουλος (1786-1841)

Το «Εργαστήρι Παλιάς Μουσικής» (ιδρ. 1982) τίμησε τον Πελοποννήσιο Κωνσταντίνο Νικολόπουλο, που παράλληλα με τις αρχαιολογικές ασχολίες του και την ποικίλη συγγραφική του δραστηριότητα ήταν και συνθέτης. Πρωτοβουλία πολύ ενδιαφέρουσα, που με τη σειρά της τιμάει τόσο το «Εργαστήρι» που επωμίστηκε την κύρια ευθύνη των εκτελέσεων όσο και τους οργανωτές της εκδήλωσης.

Για τη ζωή και την πολυκύμαντη δραστηριότητα του Κ. Νικολόπουλου μίλησαν ο μουσικολόγος κ. Γ. Παπαϊωάννου και ο κ. Γ. Κωνστάντζος.

Τα έργα του Νικολόπουλου (θρησκευτικού και κοσμικού περιεχομένου) απλοϊκά — αυτά που ακούσαμε — στην ομοφωνική γραφή τους, όσο και αν δεν προσθέτουν κάτι το «προσωπικό» στη γνωστή μας «επτανησιακή σχολή», δεν παύουν ωστόσο να αντιπροσωπεύουν μια παρουσία στο χώρο της μουσικής της εποχής του συνθέτη. Η εκτέλεση από τη Χορωδία, με επικεφαλής τον Γιάννη Μάντακα, ήταν μουσική, όχι όμως και σωστή τονικά από τις σοπράνες στην υψηλή περιοχή. Σημειώνουμε τη συμβολή των Φ. Νούσια (σοπράνο), Κ. Παλιατσάρα (τενόρου), Κ. Γερμανού (πιανίστα, στη συνοδεία της Χορωδίας) και Λ. Κονιόρδου (ηθοποιού, απαγγελία). Κλείνοντας σημειώνουμε γιατί να μη δοθούν, τόσο οι ομιλίες (συνοπτικά) όσο και οι τίτλοι των έργων σε ένα απλό, πολυγραφημένο πρόγραμμα; Γιατί αυτή η «ρωμέικη» προχειροτητα; (Γαλλικό Ινστιτούτο, 23.10.86).